

(XXXIV, 34.24).

El Morero, partida del terme de Cocentaina (XXXIV, 25.24). Forma mossàrab.

ETIM.

Morera, «arbre caducifoli de la família de les moràcies», deriva del llatí MORUS, id.; també 'esbarzer de móres'. (DECat. v, 781a59-b56). Com a nom d'arbre també s'ha usat des de molt antic *morer* (ja apareix en un document de l'any 1034), tot i que avui té poca extensió geogràfica (DECat. v, 781b38-56). J.F.C. 10

MOREU

El Moreu, mas antic al Ripollès, te. Vidrà (*al murèu* 15 XIII, ape.17): la Riera de *Moreu* baixa d'allí a desembocar al riu Ges. *Camp Moreu* a Vilamacolum.

Pinatar del Morèu, partida del terme d'Aiguatèbia (Conflent) (XXIV, 3.4)

Cal Moreu, a Porta (Cerd., XXIII, 77.20). *El Morèu*, 20 mas del terme de Vidrà (Ripollès) (XIII, 17).

Moreu és sobretot NP. Les cèdules de l'*OnomCat* el documenten a la Llaguna (Conflent) (XXVI, 24.7), a Son (Pallars Sobirà) (XXXVII, 100.22), a Benifaió (XXX, 190.16), i a molts pobles de l'Emp. i Maresme [*AlcM.*] 25

Moreu, «de color fosc», aplicat sobretot al bestiar («arri Moreu!» sardana famosa de Pep Ventura). Bou *moreu* 1490, *DAG.*]; i malnom d'un malfactor [S. XVII].

ETIM.: Mot manllevat del prov. *mourèu* «brun noirâtre», equivalent fonètic del nostre *Morell*. 30

MORGAT, MORGADES, MORGADELLA, MORGADES

No hi ha un NL *Morgades* a Osona (malentès 35 d'*AlcM*) sinó MORGADES, mas gran i antic amb dependències: grossa masada de les Guilleries: «és a *murgadés*» oït allí prop, c.1970; és 0h45 al Sud de Vilanova de Sau; id. en el mapa Bassa de Sant Julià de Vilatorrada. És clar que es tracta d'un derivat del NP 40 *Morgat*, *-gada*, format amb el sufix *-ès* de pertanyença, tal com *Cerdanyès*, *Caulès* (v. notes respectives), o *Tortadès*, altra gran masada veïna (entre St. Julià i Osormort); i altres formacions més vagament comparables: *Penedès*, var. de *Penèdes* (prop de Lla- 45 gosterà), *Vallfornès*, *Mon-tornès*.

MORGADES no és conegut sinó com cognom -, per cert arrelat sobretot en aquesta zona. El *DAG.* el troba a Vic, l'a. 1413 i l'*AlcM.* l'assenyala en 5 pobles de la diòcesi de Vic, i 9 de la de Bna., més aviat a la 50 part NE. d'aquesta.

Morgadella és també NL d'allà: un mas vell prop de Riudarenes («a *murgadèla*» (oït també en una exc. a aquest poble, c.1970); i també cogn. que *AlcM.* registra en 7 pobles de La Selva i Guilleries. 55

Aquesta insistència en el fem. (*Morgades* i *Mor-*

gadella) no ens sorprèn, perquè en la nostra documentació antiga no consta gaire més que com a nom de dona: a.953 «ego Wiliarane et uxor mea *Mauregata* --- *Mauregada* ---» (*Cart. St. Cugat* I, 32). Algunes *Mauregadas* pubilles riques devien formar família pròspera, que pendria nom de la mare rica. En efecte unes «filias *Morekati*» fan un paper en la documentació més antiga de Cuixà segons doc. de 846 (Abadal, *Eixalada*, 131); i un «Cal *Moregades*» me'l donen com nom antic de la masia que ara es diu «Cal Pros» en el Baix Penedès (te. Masllorç, XLVI, 40.46).

El primitiu i masculí en català no m'és conegut gaire més que com nom d'un grup de 3 masos prop de Banyoles (Porqueres), com informen En Casac. a Serinyà (1920); a mi m'ho donaren com «mas *murgáb*» (i plaja de *can Morgat*) en l'enq. de 1964 (XLIV, 131, 133); un altre cas de «can *Morgab*» prop de Sta. Maria d'Oló, entre la seva riera i la de Malrubí (1931, exc. 181; com a cogn., però, consta a Mall. ja el 1359 (*DAG.*) i *AlcM.* el troba a 13 p. del cat. or.

A tota la Pen. Ibèrica té gran extensió i antiguitat general: formes antigues com *Mauregatus* o *Maurgo-* *-catus* són tan corrents en arag., cast., lleon., port. i mossàrab com en el domini català.

En cat., ultra aquelles «filias *Morekati*» de 846, trobem 850 *Maurogadus*, monjo de Gerri (col.le. Moreau I, 187v); 902: *Mauregadus* (*Dipl.Cat.Vic* 32). 915: «in Cervilionie, afr. in terra de *Morecado*» (*Cart. St.Cugat* I, 1). 1080: «Amalrici *Moragad*» (*Cart. St.Cugat* II, 365). 1295: Guillem *Morgab* a Vilafranca de Cfl. (*InvLC*), d'on era cònsol en l'a. 1311 (*Cart. Vfr. Cfl.* 12v⁹).

Maurecatus, rei d'Astúries a. 783-9. «Ibn Muqrât», conegut com nom d'una «família sevillana que floreix entre los SS.x y XI» (Mz.Pi, *Oríg.* 109), i de personatges lleonesos: «Armentario *Mauregatis*» a.962 (*Docs. de Sabagun*, f° 396v).

També a l'alt Aragó: 1057 i 1059: *Morkato* en els Docs. de Ramiro I, pp. 138 i 150. D'això vénen els llogarets de *Morcat* i *Puimorcat*, agre. a Sieste, al S. de Boltaña; i *Pic Mourgat*, 2099 alt., damunt d'aquests, i immediat al S. de Gavarnia (mapa Schader, full 1), i un «Clot de *Mourgat*» figura en el mapa de Gavarnia (2°60'x 41°15').

l'ETIM. d'aquest NP jo crec que és germànica. Nom d'un visigot, com la majoria dels noms d'antics nobles catalans i tants de la resta d'Espanya. Els NPP germànics en MAUR- constitueixen una família nombrosa: 40 casos en Först. un dels quals acabem de veure en l'art. *Morana*.

El 2n. membre del cpt reconeguem que és dubtós. Per més que sigui fecund l'element -GAUD, amb variants -GAUT, -GOD (76 casos en Först.), però el cert és que la term. -AT' no lliga prou amb el diftong